

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Dommedags Bog

Citation: Dalgas, Ernesto: "Dommedags Bog", i Dalgas, Ernesto: *Dommedags Bog*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 83.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgasdomval-shoot-idm139915689827040/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Dommedags Bog

indlade os med disse Dyr, skønne at se til, men hæslige i det Indre. Vi ere modsatte. Grimme ere vi at se til, men rumme Filosoffeus den indre Skønhed, der straalere yndigere end Amerystens.

Nu saa jeg i Afstand Kynikernes Hjem, hvorfra en skrækkelig Stank slog mig i Møde. Det var som en mægtig Mødding med Jordhuller, hvorudaf Filosoferne krøb. Men Krates viste mig med Stolthed Filosofopolis som Verdens bedste Stad. Jeg fulgte nødig min skidne Filosof. Thi jeg mærkede mere til hans ydre Stank end til hans indre Vellugt. Men hvad der frastødte mig mest, det var hans aabenbar bekendte Perversitet. Dog, da jeg huskede, hvad Hume og Montaigne sigte: »Moralen er et Produkt af Folk, af Klima, af ydre Omstændigheder og Tilfældigheder», betænkte jeg, at det kommer ikke saa meget an paa, hvilken Moral Du ejer, som paa, hvorvidt Du lever redelig efter den samme Moral. Herom var ikke at tvivle, at Krates var ærlig og samvittighedsfuld Tilhænger af sin vandskyende Moral. Og derfor er det at haabe, den højeste Dommer vil dømme ham mindre strengt, end de beskikkede Moralister ville.

I saadanne Tanker gik jeg med senkede Øjne. Da slog jeg Øjet op og saa en Mand, klædt i en Klædning og ikke i en Las og uden Smuds paa sit Ansigt. Da blev jeg glad ved dette Tegn paa Kultur. Han hilste med sin Hat og sagde: »Min Herre hilser Dem begge og beder Dem om at besøge sig», idet han pegede paa os to ved Frøens Bagben. Da blev jeg saare glad; thi Filosofopolis frastødte mig i samme Grad, som den frastøder Kvinder. Og begge slap vi til Krates' Misfornøjelse Bagbenene og lod dem gaa videre ved egen og Krates' Kraft. »Hæ!», mumlede han, »to nette Fyre! De søge en Stormands Gunst i Stedet for at sidde som frie Borgere i den frie Stats. Og dermed traskede han af til Filosofopolis.

Imidlertid nærmede den fremmede sig til min Overraskelse med alle en høflig Evropæers Lader og sagde: »Mit Navn er Häckel. Det turde vel ikke være de Herrer bekendt?» – »Jeg kender Professoren i Jena, den dristigste Tænker og første Apostel blandt Darwins Disciple i Tyskland». – »Til Tjeneste». – Vi hilste hjertelig paa hverandre, og jeg vilde nævne mit Navn. »Nej, Deres ærede Navn vedkommer ikke mig, men kun min Herre», sagde Professoren. Jeg studsede over denne Ydmyghed og sagde nysgerrig: »Har De en Ansættelse her i dette Rige, og hvilken Monark er Deres Herre?»

»Jeg er min Herres Slave«, svarede han med korslagte Arme, som om han bøjede sig for et usynligt Blik. »Min Herte er ikke Monark, men han er mer end Monark. Han er en Rishi. Han er en af dem, der hersker over Mennesker og Guder. Og det er mere værd at være Slave hos en Rishi her end Professor i Zoologi i Jena«.

Man forstaaer, at denne Tale opvakte min Nysgetrighed, og jeg blev ikke træt af at udsperge ham: »Han raader over hemmelige Kræfter. Han kender Dyr's og Fugles Sprog. Han læser vore Tanker. Hans Navn er helligt og er mig forbudt at nævne. Naar dette Hav ved Jævndøgn fraader imod denne Kyst og truer med at opsluge Kontinentet, udstrekker han sin Haand, og Bølgerne rulle tilbage i Stedet for fremad. Han har forbandet Havet. Derfor er det mudret og mat og sort langs denne Kyst. Saaledes er det ham, der som en Jehovah paa den tredje Dag adskiller Land fra Vand. Han kender alt. Visdommen lyser af hans Blik og skinner gennem hans gaadefulde Tale. Jeg tjener ham, ej blot som undertvungen, men i det Haab, engang at blive delagtig i hans Visdom«. »O, skynd Dem, skynd Dem«, raabte jeg nu. »O, hvilken Lykke, jeg kom hid! Før mig til ham, Deres Rishi! Jeg, der har drukket Visdom i trende aarelange Dage, jeg tørster uforbederlig efter mere, som Drankeren tørster efter Vin«.

Jeg saa et lidet Træhus, om hvilket Altra og Violer voksed. Mine Tanker vilde føre mig der forbi; thi de spejdede efter den store Vismands Slot; men mine Fødder førte mig uimodstaaelig ind ad Laagen, og mine Knoer slog mekanisk paa Døren. Vi traadte ind. Knap troede jeg mine Øjne. Kunne Kobbersuk da vorde levende? Se, jeg befandt mig som Gæst midt i et Billede af Albrecht Dürer. Her sad Sankt Hieronymus med Dødningshovedet og Timeglasset, bøjet over Bogen, og Løven og Hunden, der slumred ved hans Fod, løftede Hovedet og knurrede ved vor Ankomst. Og der var Fred i Stuen – den samme Fred, som er over Lysets Spillen paa en Træstub i Granskoven en Sommereftermiddag, hvor der er Tid nok, og intet haster, og Sneglene hvile sig, fordi det slet ikke haster.

Da vakte den vise op ved Løvens Knurren – enten han nu var Hieronymus selv eller ikke –, men ved at se os rynkede han Brynet og sagde barsk til sin Tjener: »Hvorfor kommer Du ikke før? For-
nam Du ikke mit Bud, der bød Dig ile?« Han vilde undskylde sig,